

ללשון "שמע" לגבי מצוות

(כי אב, תש"ס)

בכמה מקומות, התורה משתמשת במלה "שמע" במקום "שמר" כשמדובר במצוות.

למשל, בפרשת עקב: (דברים פרק יא-יג)--והיה אם שמע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את ה' אלקיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם.

גם: (שם, יא-כז)--את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלקיכם וכו'. ובפסוק כח--והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' אלקיכם וכו'.

עוד: (שם, כח-יג)--ונתנך ה' לראש ולא לזנב והיית רק למעלה ולא תהיה למטה כי תשמע אל מצות ה' אלקיך אשר אנכי מצוך היום לשמר ולעשות:

גם: (שם, פרק כח-טו)--והיה אם שמוע תשמע בקול ה' אלקיך לשמר לעשות את כל מצותיו אשר אנכי מצוך היום ונתנך ה' אלקיך עליון על כל גויי הארץ.

ונשאלת השאלה, הלא יותר מתאים ומדויק להשתמש בפועל "שמר", וכמו שאומרים על אדם שהוא "שומר מצוות" ולא "שומע מצוות"? והלא ביותר מעשרים וחמש פעמים (לפי המחשב) התורה משתמשת ב"שמר" לגבי המצוות! ועוד, מדוע מזכירה התורה רק מצוות ספורות--כגון אהבת יראה, ועבודת ה'--אחרי ביטוי שמיעת המצוות וכאילו מתרשלת מכל שאר המצוות?

ונראה, ששמירת המצוות אמנם כוללת כל המצוות, ובתוכן גם המצוות המעשיות, אבל התורה כמעט בכל מקום מתעלמת מלפרוט המצוות שבלב--כגון אהבה יראה ועבודה--כתוצאות שמירת המצוות. (רק במקום אחד יש רמז לזה, בדברים ח-ו--ושמרת את מצות ה' אלקיך ללכת בדרכיו וליראה אתו). ורק כשאנו מוצאים את הביטוי שמיעה לגבי מצוות, אז התורה הולכת ומונה את המצוות שבלב. והכוונה היא, ששמירה מתייחסת למעשה בלבד, עת ששמיעה מורה על הבנה עמוקה לתכליתן של המצוות, שהתורה רוצה ללמדנו שבסופו של דבר הסיבה לכל המצוות היא שנרכש לעצמנו אהבת ה' ויראת ה' וכו'.

--